Me emme tunne ylijäreän kuusitukin käsitettä.
PIIRIPÄÄLLIKKÖ JARI MAKKONEN, METSÄ GROUP

Vaneripuu kasvattaa myyjän tukkitiliä merkittävästi

Vaneripuun ostajalle kelpaa tukki, joka on sahalle liian järeä. Lenko ja lievästi lahokin puu käy. Puun myynti vaneria tuottavalle ostajalle voi olla myyjälle hyvinkin tuottoisaa.

Uudistushakkuu myöhästyi ja arvokas koivutukki lahosi pilalle, piiripäällikkö Jari Makkonen harmittelee.

LAPPEENRANTA, PUNKAHARJU (MT)
Metsä Groupin Lappeenrannan hankintapiiri hankkii piiripäällikkö **Jari Makkosen** johdolla vuosittain noin 1,5 miljoonaa kuutiometriä puuta Metsä Groupin tehtaille.

Sorvitukkien hankinta Punkaharjun vaneri- ja kertopuutehtaille lyö leimansa toimintaan. Se helpottaa kilpailua havutukkileimikoista.

”Me emme tunne ylijäreän kuusitukin käsitettä. Vaneritehtaan kuorimosta menee läpi 70 sentin paksuinenkin tyvi, kun 50-senttinen voi jo olla sahalle ylijäreä”, Makkonen sanoo.

Kuusen sorvitukki voi olla myös lievästi lenko ja lahoa sallitaan keskellä runkoa ”kahden euron kokoinen laikku”, mikä ei sahalle käy.

”Koivutukki tulee sekapuuna uudistuskypsistä metsistä, mutta ei tässä tarvitse hirmuisen pitkiä aikoja odotella, kun 1970-luvulla viljellyistä koivikoista saadaan tukkia.”

Koivutukin hinnat ja määrät 2002–11

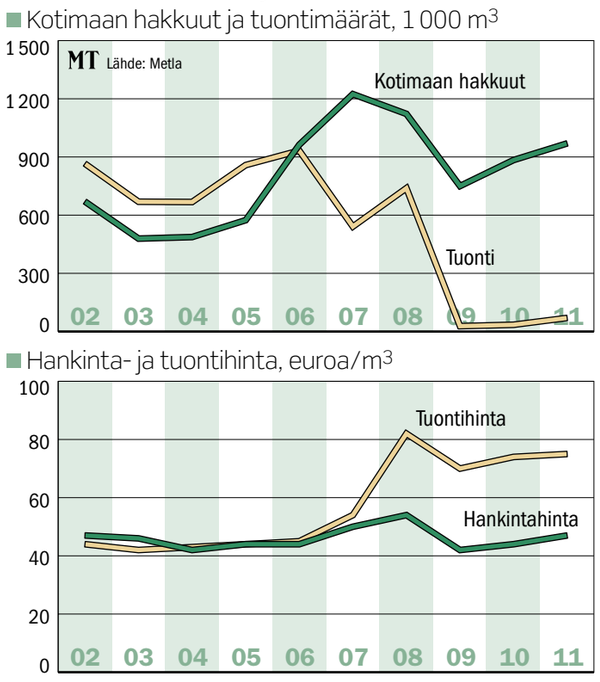

Ongelma on, että metsät kasvavat niin paljon yli sen mitä ehdimme hakata.
JARI MAKKONEN

Makkosen kotona Juvalla on vuonna 1985 istutettu JR1-alkuperäinen koivikko, pari harvennusta on tehty. Puusto kypsyy päätehakkuuseen 45–50-vuotiaana.

Nuori riukuuntuu, vanha lahoaa

JR1-alkuperän kirjaimet tulevat edesmenneen koivun jalostaja **Jyrki Raulon** nimestä. Raulon opit koivikon harvennuksista eivät vain mene perille, nuoret koivikot ovat lähes järjestään ylitiheitä lihoakseen kunnolla tukeiksi.

Autoilija **Marko Lahtinen** kuormaa koivutukit perävaunuun Konnunsuolla. Puut on hakattu Taurun Siemen Oy:n vankilalta ostamalta maalta, 6 hehtaarin peltoraiviolta.

Maanviljelijä **Juha Järvenpää** on tyytyväinen Metsä Groupin toimintaan. Leimikon koivuista osa lahosi yli-ikäisyyttään vankilan kasvatuksessa.

”Hyvää polttopuuta”, hymähtää Järvenpää.

Puun käytön lisäys on välttämätöntä

Makkonen aloitti työnsä Lappeenrannan piirillä vuonna 1996. Puun hankintaa ovat helpottaneet olennaisesti Metsä Groupin investoinnit Joutsenon, Simpeleen ja Punkaharjun tehtaisiin. Lappeenrannan saha jalostaa mäntytukkia.

Metsäliitto Osuuskunnan jäseniä on kuultu. Oma teollisuus jalostaa nyt idässäkin puuta niin kuin pitääkin. Stora Enso ja UPM huolehtivat kilpailusta.

”Ongelma on, että metsät kasvavat niin paljon yli sen mitä ehdimme hakata”, Makkonen huokaisee.

Koivu jää tiheydessä riu’uksi tai lahoaa vanhuuttaan.

Silti nytkin puukauppa käy hyvin, Makkonen kiittelee. Kunpa meno jatkuisi näin, etteivät puun ajomatkat venyisi kuten poukkoilevan puun tarjonnan aallonpohjissa. Ylipitkä kuljetus on kallista, hän pohtii.

Lahtinen tyhjentää koivut mersustaan Punkaharjulle ja kuormaa kohta mäntykuitua Joutsenoon vietäväksi. Metsä Groupin tehtaiden puunsyötössä ei ajeta pitkiä matkoja tyhjällä autolla.

Metsäalan murroksesta Makkosella on selkeä näkemys: ”Etulinjan miehitystä ei pidä enää harventaa, kaupungistuvien metsänomistajien neuvonnassa ja palvelussa riittää yllin kyllin työtä.”

JUHA AALTOILA

Kone latoo vaneriviiluja neljän ihmisen edestä

PUNKAHARJU (MT)
Saksalaiset Kuka-merkkiset robotit latovat viiluja liimaukseen Metsä Woodin vaneritehtaalla Punkaharjulla. Viereisellä käsin ladonnan linjalla ahertaa neljä naista.

Ilman kuskia kulkeva vihivaunu kuljettaa viiluja ja piippaa määrävälein varoituksensa esteen havaittuaan.

Trukin ajajallekin on siis vaihtoehtonsa.

Tehtaan tuotantopäällikkö **Petri Mikkola** korostaa tuotantotehon tärkeyttä.

”Automaation aste on koko ajan lisääntynyt. Työvoimakustannukset ovat isot.”

Kamerat kuvaavat haudutetut, kuoritut pöllit useilta kanteilta ja tietokoneen automatiikka optimoi ja ohjaa puun sorvin pidikkeisiin asentoon, joka tuottaa pisimmän mahdollisen viilun.

Sorvi tuottaa puusta 1,54 milliä paksua viilua. Puuta kuluu vanerikuutiometriin keskimäärin 3,2 kuutiometriä. Saanto paranee puun järeyden noustessa.

Ihmisen silmä päihittää kameran

Leikkuri jakaa viilun sopivan mittaisiksi, levyt kuivataan 180 asteessa kuivurissa ja taas kuvataan. Kamerat tutkivat viilun väriä ja vikoja kuten oksia, lahoa ja halkeamia.

Huippulaadun pintaviilut valitsee ihminen levy levyltä tutkien. Työntekijät tarkastavat myös valmiit tuotteet levy levyltä.

”Asiakkaat valittavat hyvin harvoin”, Mikkola sanoo.

Levyt sahataan asiakkaan mittoihin, 97 prosenttia levyistä hiotaan. Levyjä pinnoitetaan asiakkaan tarpeiden mukaan.

Vaneritehtaalta riittää lämpö myös läheisiin kerrostaloihin ja koulukeskukseen. Sähköä ostetaan paljon paikoin rajuakin voimaa edellyttävään tuotantoon.

JUHA AALTOILA

Rekan tavaratilan vanerin pinta on karhennettu luistamattomaksi.

MARITA WAENERBERG

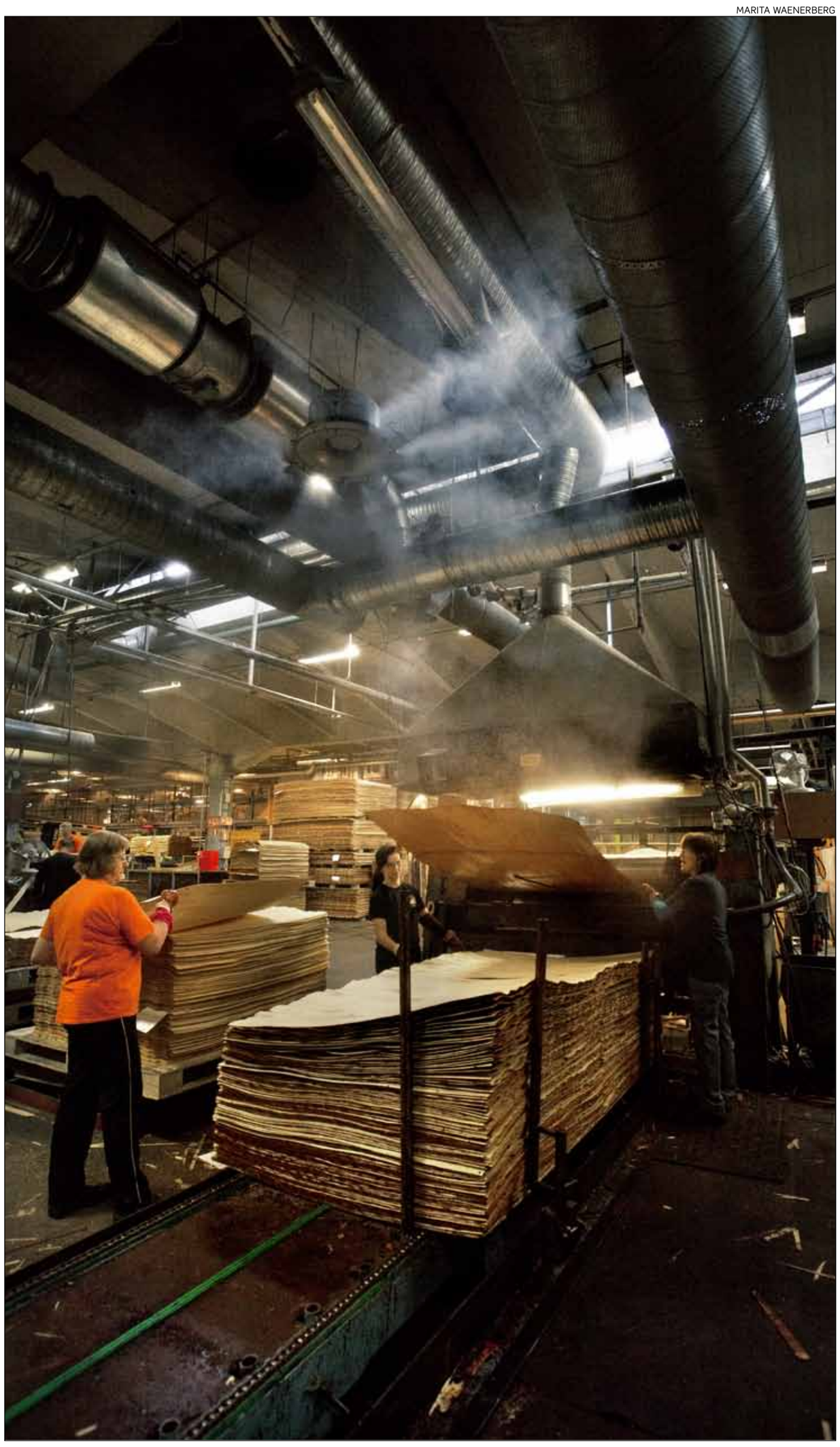

Soili Salminen (oik.), Sanna Berg ja Merja Ahokas latovat viilulevyjä liimaukseen.

Sorvaaja Tero Laukkanen valvoo tuotannon kulkua.

Sorvi aukaisee paksusta kuusipölkystä jopa yli 40 metrisen viilumaton. Automatiikka paikkaa tietokoneen kuvista tutkimat viilun vikapaikat.

Metsä Wood erikoistui vanerikaupan menestyjäksi

ESPOO (MT)
Metsä Woodin vaneri-liiketoimintalinjan johtaja **Lasse Wikströmin** mukaan vaneritehtaan tiivis yhteistyö asiakkaan kanssa on tärkeää.

”Tuotamme esimerkiksi komponentteja, jotka sopivat sellaisenaan asiakkaan tuotantolinjalle”, hän kertoo.

Punkaharjun tehtaalle vietynä johtajan ajatus tarkoittaa esimerkiksi pitkää, tarkasti mittaan sahattua, 32 millin paksuista koivuvanerikomponenttia, joka viisteineen ja koloineen on asennusvalmis. Tuote loksahtaa aikanaan paikalleen ison saksalaisen perävaunutehtaan kokoonpanolinjalla.

Levy on pinnoitettu muoviverkolla karkeaksi; kiireinen rekan purkaja ei liukastu eikä trukin rengas sudi.

Wikströmin mukaan Metsä Wood on kehittänyt vanerien pinnoitusta runsaasti viime vuosina. Yksin Suolahdessa vanerin jalostusasteen nostoon on sijoitettu rahaa liki 30 miljoonaa euroa. Uusi pinnoituslinja käynnistyi keväällä.

Venäjä tuottaa peruskoivuvaneria niin halvalla, ettei siihen Suomessa kyetä. Niinpä koivuvaneri onkin nykyisin hyvin usein käyttötarkoituksen mukaan päällystettyä.

Sen käyttökohde voi olla esimerkiksi korealaisen kaasutankkerin säiliön seinä tai Panaman valtavan kanavatyömaan betonin valumuotti. Luja pinnoitettu vaneri kestää valuissa pitkään.

Wikströmin mukaan perusvanerin hinta voi olla esimerkiksi 500 euroa kuutiometriltä, erikoistuotteen yli kolme kertaa parempi.

Vaihtotaseen kohentaja

Wikströmin mukaan 90 prosenttia vanereista viedään ulkomaille, pääosa Eurooppaan. Koivutukkia tuotiin ulkomailta huippuvuonna 2006 yli 900 000 kuutiometriä, viime vuonna enää 70 000 kuutiometriä. Liimat ja pinnoitteet ovat kotimaisia.

Punkaharjun vaneritehtaan laitteissa lukee vähän väliä Raute. Nastolalainen konepaja on kehittänyt vanerin tuotantoteknologiaa huikein askelin. Automaatio syrjäyttää työntekijöitä. Laitteita viedään paljon ulkomaille.

Vaneriteollisuus onkin kuin kansantalouden tilaa surevan valtiovarainministeriön virkamiehen ihanasta päiväunesta: ala imee ulkomailta rahaa Suomeen suomalaisen puun, työn, osaamisen ja tuotannon voimin. Tuontitarve on pieni.

Kyky tuottaa asiakkaan tuotannon tarpeisiin notkeasti sopivia erikoistuotteita on luonut Metsä Woodille laajan vakioasiakaskunnan.

”Pääosa tuotannostamme menee kanta-asiakkaille”, Wikström iloitsee.

Oma myyntiverkosto hoitaa valtaosan asiakkuuksista, jonkin verran tavaraa menee myös tukkureille.

Metsä Woodin vanerintuotannossa ahersi viime vuonna liki tuhat työntekijää. Liikevaihtoa karttui noin 190 miljoonaa euroa.

JUHA AALTOILA